

3. Ковальська Н. А. Ономастичний простір паремій [Електронний ресурс] / Н. А. Ковальська. – 2005. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4455/1/.pdf>.

4. Шмелёв А. Д. Русский язык и внеязыковая действительность / А. Д. Шмелёв. – Москва, 2002. – 492 с.

5. Adams J. Novanglus Essays [Електронний ресурс] / John Adams // No. 3 – Режим доступу до ресурсу: <http://www.john-adams-heritage.com/quotes>.

6. Eidenmuller M. Great Speeches For Better Speaking [Електронний ресурс] / Michael Eidenmuller // McGraw-Hill. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: <http://americanrhetoric.com/speeches/barackobamacandidacyforpresident.htm>.

Оверчук О.В.

аспірант,

*Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

ОСОБЛИВОСТІ ЗВЕРТАНЬ В ТЕКСТАХ ІНТЕРНЕТ-КОМЕНТАРІВ НА СТОРІНКАХ ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ УКРАЇНИ ТА США У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ FACEBOOK

Міжособистісному спілкуванні як формі людської діяльності в аспекті засобів вираження адресованості та взаємодії адресанта і адресата присвячений ряд робіт закордонних та вітчизняних науковців (Алпатов В.М., Богданов К.А., Борисова І.М., Вежбицка А., Ларіна Т.В., О. Миронюк, Шамьєнова Г.Р., Штерн А.С., Грайс П., Ліч Дж. та ін.), проте це питання потребує подальшого вивчення, зокрема з позиції спілкування у мережі Інтернет.

Соціальна ситуація, яка склалася на межі тисячоліть, потребує більш детального вивчення лінгвальних процесів, особливо тих, які відбуваються в цифровому середовищі, оскільки активний розвиток інформаційних технологій швидко змінює умови функціонування мови, що призводить до втрати можливості досліджувати унікальні часові пласти її розвитку в різних комп'ютерних сферах, зокрема в Інтернеті [4, с. 59]. Актуальність пропонованої статті визначається недослідженістю звертань як структурного елемента висловлювання у інтернет-коментарях на сторінках політичних діячів України та США у соціальних мережах.

Мета статті – виявити типи звертань та їх роль в інтернет-коментарях на сторінках політичних діячів у соціальній мережі Facebook.

Об'єктом дослідження є звертання в інтернет-коментарях, предметом є особливості використання різних типів звертань у процесі комунікації засобами інтернет-коментування. Матеріалом для дослідження слугували 543 коментарі, опублікованих до медіа-публікацій (постів), розміщених на офіційних сторінках у соцмережі Facebook відомих українських політичних діячів (П. Порошенко,

А. Яценюк, В. Гройсман, К. Згуладзе, О. Ляшко, Л. Гриневич, С. Квіт) та американських політиків (Barack Obama, Hillary Clinton, Donald Trump, Arnold Schwarzenegger, Mitt Romney, Paul Ryan, Sarah Palin).

У нашому дослідженні визначаємо інтернет-коментар як жанр комп'ютерно-опосередкованої комунікації, що являє собою неформальне спілкування з метою публічного вираження своєї думки. Специфіка мовного матеріалу тексту інтернет-коментаря на особистих сторінках політичних діячів, його композиційні й змістові особливості зумовлюють широке використання звертань.

Беручи участь у спілкуванні (усному чи писемному), комуніканти дотримуються тих соціальних норм, які прийняті у соціумі. Звертання і вітання – це ті елементи мовного етикету, які передусім сигналізують про соціальні відношення, що встановлюються в рамках комунікативного акту. Тому головним чинником, який впливає на вибір того чи іншого звертання, є соціальний статус мовців, ситуація спілкування [3, с. 31].

У нашій статті аналізуємо лише коментарі, адресовані власникам сторінок, що дозволить дати оцінку відношенню мовців до адресатів та засобам її вираження.

Адресант звертає увагу на сфери використання мовлення, які впливають на процес спілкування [1, с. 20-21]. За соціально-психологічними значеннями звертань в інтернет-коментарях відносимо їх до офіційної сфери (інституційоване спілкування між представниками державного апарату та населенням), з перевагою рангу адресата, що має вищий соціальний статус і несе тональність субординативності. Комунікація відбувається у межах позасімейної сфери, а саме соціально-політичної, де стилістично користувачі Мережі притримуються нормативності. Ставлення до адресата індивідуальне і залежить від суб'єктивної оцінки конкретного автора повідомлення.

Досліджуючи звертання у інтернет-коментарях на соціальних сторінках політиків за характером взаємин адресантів поділяємо їх на соціальні гоноративи, антропоніми, емоційні звертання та індивідуально-авторські [2, с. 114].

Соціальні гоноративи на позначення посад та звань використовують до осіб, які займають престижні положення в суспільстві. Для україномовних звертань характерна модель (*шановний(а) пан/пані + посада*):

Svitlana Oleksiuk Браво, **пані міністр!** Щастя Вам! Куди передати книжки української серії «Життя знаменитих дітей»?

У свою чергу у англomовному матеріалі фіксуємо наступні гоноративні структури: 1) *Mr. + посада*; 2) *посада*; 3) *посада + прізвище*; 4) *поважне звертання Sir* 5) *Dear + ім'я*:

1) **Ridge York** I've raised my son to value honesty, integrity and his name is his bond. What kind of father would I be if I didn't stand up for the very same principals I've tried to instill in him? If the party wants unity they should stop the shenanigans. Sorry **Mr Speaker** I'm still #nevertrump

2) **Claire Cook** Thank you and Happy 4th of July President

3) **Malo Azizi** Thank you **president Obama**. You will be missed. Let's vote blue. ♥☐☐☐ US

Georgette Berry After that wishy washy display, I think Jeb Bush can relinquish his «low energy» title to you, **Speaker Ryan**. You are capable of so much more.

4) **Karen Ruth Stewart-Zoch** Sir – Trump was not my first choice – but your comments and rhetoric are doing more damage to the Republican party. It is obvious that the Republicans in this country want Mr. Trump as their nominee.

5) **Tim Lang** Dear Hillary, While Donald may be rough around the edges, he is not a criminal. I suggest you step aside and let Bernie run.

У ході аналізу нами виявлено, що антропоніми становлять найбільшу групу звертань і мають наступні форми вираження:

- звертання зразку *пан/пані* (англ. *Mr./Mrs.*) + *прізвище* (ім'я):

Wladyslaw Maczuga Пане Арсеній – гарно Ви написали про Джамалу. Такі слова підтримують український патріотизм, українську солідарність, яка сьогодні Україні дуже потрібна.

Bronson Cote I hope you all had just as good of a celebration and time we did down here in Canada. And I know this has nothing to do with your fourth of July **Mr Barack Obama**, but would you please do something with Hilary!?

Такий вибір комунікативної стратегії адресантів повідомлень свідчить про шанобливе та поважне відношення мовця до суб'єкта звертання, а також вказує на високу мовленнєву культуру самих авторів коментарів та дотримання ними етикетних норм спілкування з особами, що мають вищий соціальний статус.

Проте, у деяких випадках звертання такого типу стилістично мають іронічне забарвлення і демонструють негативне ставлення. Зокрема, простежуємо це у наступному прикладі:

Владислав Кравченко Мабуть у нас більше немає чим зайнятися президенту країни. Війну закінчено, економіку відновлено, податкова система прозора зрозуміла та чесна, корупції покладено край... Я нічого не забув з ваших досягнень, **пане президенте?**

Olena Demchenko Молодець Ви, **Петро Олексівич** smile смайлик. Стратег

- ім'я адресата:

Эвелина Александровна Волошина Довго у вас там ще, **Олег**, розборки ще будуть.. там про людей і народ думати хтось буде чи ні?

Олекса Бабанський Ліля, приберіть, будь ласка, в законопроекті про освіту обов'язковість і примусовість середньої шкільної освіти. Навіть неозброєним оком уже видно, що за всіма ціми обіцянками криється збереження старої примусової монополії на неякісну школу...

Joshua Mouncer You're great **Arnold**, but unfortunately David is a scumbag.

Jim Killion Well then **Mitt**, maybe now you'll do what's best for the country and support Trump. Clinton has no plan on how to deal with domestic terrorism. She only wants to disarm law abiding Americans.

Варто відзначити, що такий тип звертань зустрічається на особистих сторінках окремих постатей політики (О. Ляшко, Л. Гриневич, Арнольд Шварценеггер, Міт Ромні) і виражає фамільярне ставлення до особи. Така мовленнєва поведінка може свідчити про особливу репутацію конкретного політика.

Цікавими є приклади звертання до губернатора Каліфорнії Арнольда Шварценеггера, до якого широкий загал переважно звертається на ім'я (78%) або називає зменшено-пестливою формою імені «Arnie», зустрічається навіть лексеми «brother», «man», що пояснюється репутацією політика як відомої медійної людини та його акторською кар'єрою:

Steve Ako Arnie you'll always be my hero but I'm going to have to call you out on this one! David Cameron and 'Great' should never be together... Ever!

Nick Karamalakis Brother, this movie changed our life and stigma our youth. Thank you so much for this, to all the people who worked for this. You are a legend with your own big legacy. Love 4 ever Arnold. God bless you. Cheers from Athens/Greece.

Paula Draper Ooh! Arnie **man**, where have you been, great public servant, What!! you need to choose your friends a bit more carefully i think.

- словосполученням з зазначенням ім'я по батькові, наприклад:

Олег Гудак Петро Олексійович! Коли Ви почнете працювати для того, щоб Україна почала жити по-новому?

Михайло Мельник Дякую долі, що в моєму житті появилися Ви, **Сергію Мироновичу!** Справжній Українець, інтелегент і чоловік!

Mlada Mlada Шановна **Ліліє Михайлівно!** Сердечно вітаю Вас з Днем народження! Многіє літа Вам, Світла і Радості! Ви – справжня Людина!

Зазначимо, що зазначений вище тип звертань нетиповий для англійської мови, тож зрозуміла його відсутність у англомовних коментарях.

Для англомовних коментарів характерний змішаний тип звертань зразку *соціальний гоноратив + антропонім*, який є нетиповим для повідомлень українською мовою, наприклад:

Georgette Berry After that wishy washy display, I think Jeb Bush can relinquish his «low energy» title to you, **Speaker Ryan**. You are capable of so much more.

Jean Val Jean President Obama, I hope you took some time off to witness Hillary Clinton beating Donald Trump over the head with a club metaphorically last night! It was beautiful!!!

Емоційні звертання до високопосадовців виражають ступінь емотивності спілкування, дозволяючи визначити тональність комунікації та характер міжособистісних відносин. Використання пейоративів стилістично знижують тон мовлення та вказують на відсутність субординативності:

Oleg Prilepin ссикун ти гръобаний, президент блін, фуууу

L Joyce Watkins Crooked Clinton.... You don't represent our country. If you think that we don't care about all the LIES & BS you feed the sheep.

У поодиноких випадках автори коментарів вживають ласкаві звертання, які надають висловлюванню інтимності та фамільярності, виражаючи при цьому любов і прихильність до адресата, наприклад:

Александр Шеремета Дякую тобі **сонечко**, за те що ти наважилась в такий складний час і в такому скрутному становищі (МОН), підхопити прапор духовно-інтелектуальної складової України...

Особливо цікавим є створення інтернет-користувачами *індивідуально-авторських звертань*, оскільки вони передбачають використання okazіоналізмів, що не зустрічаються у звичному мовленнєвому етикеті і зумовлені контекстом (2% проаналізованих висловлювань):

Ростик Любарец Веди Нас – **Сусанин** !

Erika Csizmadia I absolutely love your attitude, **mama Palin!**

Таким чином, категорія звертання як елемент висловлювання у текстах інтернет-коментарів вказує на соціальний статус адресантів, типи взаємин між мовцями та тональність комунікації. Досліджуючи тексти інтернет-коментарів на сторінках політичних діячів України та США, зазначимо, що автори повідомлень дотримуються формальних принципів етикетності та офіційного тону мовлення. Не зважаючи на це, адресант може виражати категоричність, претензійність та незадовільну оцінку роботи адресата. Серед звертань відмічаємо незначне вживання комунікантами фамільярних форм.

Список використаних джерел:

1. Рязанова Л.М. Формы наименования адресата речи в современном французском языке: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Л., 1983. – 21 с.
2. Телеки М.М. Соціальні категорії модусу в текстах епістолярного жанру / М.М. Телеки, В.Д. Шинкарук. – Миколаїв, 2007. – 168 с.
3. Формановская Н.И. Речевой этикет и культура общения. – М.: Высшая школа, 1989. – 159 с.
4. Чемеркін С.Г. Глобалізація і сучасні лінгвістичні процеси / С.Г. Чемеркін // Мовознавство. – 2013. – № 1. – С. 59-65.